

Welkom op de Algemene Ledenvergadering op 5 april

Het bestuur van de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving nodigt de leden uit tot het bijwonen van de algemene ledenvergadering in de Hof van Salland te Diepenveen op donderdag 5 april. U bent vanaf half acht welkom. De vergadering begint om acht uur.

In de pauze is er weer volop de gelegenheid om bij te praten, foto's te bekijken en onze boeken te kopen. Omdat Nieuw Rande dit jaar 150 jaar bestaat, zal Willem Janssen na de pauze een verhaal vertellen over de bewoners van Nieuw Rande, Oud Rande en de Roobrug in de negentiende eeuw.

Bij deze nieuwsbrief vindt u ook de uitnodiging voor de ledenvergadering op 5 april. Verder de notulen van de vorige jaarvergadering op 6 april 2006. De penningmeester heeft de acceptgirokaart voor 2007 eveneens bijgevoegd met het vriendelijke verzoek deze binnenkort te betalen.

Extra bij deze nieuwsbrief: De route 'Fietsen door de tijd'

Op 17 september 2006 organiseerde onze vereniging samen met de Stichting Oranjecomité een fietstocht door Diepenveen. Het Oranjecomité vraagt elk jaar een andere vereniging of organisatie om mee te werken aan een fietstocht.

Het resultaat was een route langs meer dan 20 historische plaatsen in en rond Diepenveen. In de bijbehorende beschrijving staat uitleg over al die plekken. Bijvoorbeeld over de kerk, Nieuw Rande, de oude naai- en breischool, het eerste gemeentehuis aan 't Weterman, landgoederen Ravenbosch, Overvelde en de Hoek en het oude station Eikelhof. De route gaat ook langs de IJssellinie, kasteel de Haere, huize Het Wijnbergen en Huis Boxbergen in Olst. Veel grote en kleine Diepenveners namen deel aan aan deze zondagse fietstocht.

Leer de geschiedenis van het dorp kennen

De route staat ook op de website www.historischeverenigingdiepenveen.nl. Maar om het onze leden gemakkelijk te maken om Diepenveen en omgeving goed te leren kennen, hebben wij de route voor u toegevoegd aan deze Nieuwsbrief. Dan kan iedereen nog eens de historische plekken langsfietsen, met of zonder gasten!

OPROEP

De vereniging zoekt voor een publicatie van de interviewgroep foto's, folders en advertenties die betrekking hebben op oude Diepenveense slaggers. Iedere dinsdagmiddag van 14.30 tot 16.00 uur bent u met uw 'schatten' welkom in de bibliotheek van Diepenveen. Hier zijn dan de leden van de fotoarchiefgroep aanwezig. Uiteraard krijgt u het een en ander ongeschonden terug.

In deze nieuwsbrief:

Molenaarshuis;
Aleida Budde;
Sempre Crescendo in vitrine;
Diepenveense route in ANWB-Kampioen;
Knipselboek 2005;
Expositie 150 jaar Nieuw Rande;
Vaandel DGK in Hof van Salland;
Goede burens;
Oude kaart van diepenveen;
Oud en nieuw op de foto;
Spreekwoorden (5).

ISSN 1569-7878

Historische Vereniging
Dorp Diepenveen en Omgeving
Opgericht november 1998

Bestuur

- Herman Denekamp (voorzitter)
- Jan Harmelink (penningmeester)
- Harrie van Klaveren (secretariaat)
- Wilbert Derksen (interviewgroep)
- Hans Ekkel (PR-groep)
- Jan van Ginkel (verzamelgroep)
- Leo Hattink
- Lamberthe de Jong (PR en contactpersoon)
- Harry Mulder (fotografie en fotoarchiefgroep)
- Joke Riemersma-Veeneman (werking)
- Annie de Ruitervossebelt
- Wim A. Roetert (contact knipselgroep)

Overige contactpersonen

- Riek Visser-Haarman (textielgroep)
- José Groen-Bekema
(Nieuwsbrief, tel.: 592992
emailadres: josegroen@home.nl)

Correspondentieadres

Stijne van Sallandtstraat 95
7431 GP Diepenveen
tel. 0570-560673

E-mail:

info@historischeverenigingdiepenveen.nl

Website:

www.historischeverenigingdiepenveen.nl

Verzameladres historische artikelen en foto's:

- Jan van Ginkel,
Dorpsstraat 2, Diepenveen

Expositie- en werkruimte bibliotheek:

- Gerry Berends-Kelder en Theo Hoetink (contactpersonen).
In de vitrine is historisch materiaal te zien.

Fotoarchiefgroep in de Openbare Bibliotheek:

Dinsdagmiddag van 14.30-16 uur

Contributie

€ 11,50 per gezin per kalenderjaar.
Rabobank Deventer
nr. 37.77.33.628

© Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving.

PR-groep: Catherine Bolkestein, Ben Droste, Hans Ekkel, José Groen-Bekema, Herman Hogen Esch, Lamberthe de Jong, Harrie van Klaveren en Hajjo Zwager

Eindredactie: José Groen-Bekema

Foto's: Harry Mulder, Fotoarchief Historische Vereniging

Druk: De Kroon, Olst

ISSN 1569-7878

Verschijnt 2x per jaar

Expositie over Sempre Crescendo in bibliotheek Diepenveen

Van alles over harmonieorkest Sempre Crescendo is te bekijken in de expositievitrine van onze vereniging. U vindt de vitrine in de Openbare bibliotheek in Diepenveen. Oud-voorzitter Martin Brilleman stelde allerlei materiaal beschikbaar als oude instrumenten en een pop in uniform. In de vitrine staan ook veel foto's uit ons archief en eromheen en rondom de burgemeesterskast hangen uitvergrotingen.

Gerry Berends, Theo Hoetink en Reinier Slijkhuis zorgden weer voor de inrichting. Bent u in de buurt, loop dan eens binnen bij de bibliotheek. De openingstijden zijn op maandag van 14-17 uur, op dinsdag van 14-17 en 18-20 uur, woensdag van 10-12 en 14-17 uur en vrijdag van 14-17 uur.

Op dinsdagmiddag werkt de fotoarchiefgroep in de bibliotheek.

Diepenveense route in Kampioen ANWB

U hebt het vast wel gehoord: in een van de ANWB-Kampioenen vertelde een inwoner van Twello over zijn favoriete route. Dat bleek onze Kloosterboerderijenroute uit 2000 te zijn! De route van anderhalf uur staat namelijk (met onze toestemming) op de website van Natuurlijk.... Overijssel (www.natuurlijk.nl). U vindt er overigens tientallen leuke wandel- en fietsroutes in Salland.

Bestuurslid Annie de Ruitervossebelt (Sallandsweg) kijkt uit op een deel van de route en ziet nog steeds regelmatig wandelaars met de uitgeprinte wandeling in de hand langskomen.

Ook meewandelen?

De route is in 2000 gepubliceerd in onze uitgave *Bezit van het Vrouwenklooster Diepenveen. Oude erven op het platteland*, geschreven door onze bestuursleden Hans Ekkel en Wim Roetert. Het boekje werd zelfs herdrukt (inmiddels ook uitverkocht). De wandelroute (èn een fietstocht) werd indertijd uitgezet door Wil Steverink en Gerrie Roetert.

Liever fietsen?

De fietsroute van 15 km langs kloosterboerderijen (eveneens uit 2000) staat ook op de website www.natuurlijk.nl. Ook die kunt u downloaden en printen. Leden die geen internet hebben, vinden een kopie van beide routes in de bibliotheek aan de Burg. Crommelinweg.

Zelfportret

Johanna Aleida Budde schilderde Duymar van Twist

In 1857 werd het monumentale buitenhuis Nieuw Rande gebouwd. In dit jaar, 2007, wordt het 150-jarig jubileum met vele activiteiten opgeluisterd. Zie ook elders in deze nieuwsbrief. Aandacht is er ook voor de bouwheer van Nieuw Rande: Albertus Jacobus Duymaer van Twist. Boegbeeld van dit jubileumjaar is een bijzonder schilderij waarop Koos Duymaer van Twist schakend met zijn toekomstige echtgenote Maria Ioanna Beck en enkele familieleden is afgebeeld. Schilderes van dit fraaie schilderij is Johanna Aleida Budde

(1800-1852) uit Diepenveen. Zij woonde op het buitenhuis Roobrug aan de Sallandsweg. Het schilderij is in volle glorie te zien op de expositie 'Indie en Deventer. De twee werelden van Duymar van Twist' t/m 20 mei 2007 in Historisch Museum de Waag (locatie Speelgoedmuseum). Daar is ook informatie over Huis Nieuw Rande en het echtpaar Duymar van Twist. *Willem Janssen, bewoner van het huidige huis Roobrug en kenner van de geschiedenis van zijn omgeving, schreef bijgaand verhaal over Johanna Aleida Budde.*

Wie was Johanna Aleida Budde?

Johanna Aleida Budde was het oudste kind van het echtpaar Hendrik Budde en Maria Mararetha Cost. Zij is begin april 1800 geboren te Deventer en aldaar gedoopt op 6 april. Haar vader Hendrik Budde (1773-1851) kwam voort uit een geslacht van kooplieden. Haar moeder Maria Margaretha Cost (1779-1848) was de dochter van Willem Herman Cost, een vooraanstaand bestuurder van de stad Deventer. Na Johanna Aleida werden er nog drie kinderen geboren: de jong gestorven Henric, Gezina, Margaretha en later nog een zoon die weer Henric werd genoemd. Vader Hendrik Budde was aanvankelijk koopman, onder andere in Deventer, Rotterdam en Zutphen. Het gezin Budde woonde in ieder geval van 1799 tot 1803 in Deventer. Daarna in Rotterdam van 1809 tot en met 1813 en daarna in Zutphen. In 1823 erfde Maria Margaretha Cost na het overlijden van haar vader het buitenhuis de Roobrug te Diepenveen en een jaar later verhuisde het gezin Budde naar de Roobrug. In 1839 trouwde broer Henric met Josina Cecilia Johanna Bernarda Beck, een zuster van de vrouw van Koos Duymar van Twist. Zij gingen op het aangrenzende landgoed Oud Rande wonen. Zo raakten Nieuw Rande, Oud Rande en de Roobrug verbonden. Johanna Aleida Budde heeft vanaf 1824 tot aan haar overlijden in 1852 steeds op de Roobrug gewoond. Zij bleef ongehuwd. Eind jaren veertig sloeg het noodlot toe. In 1848 overlijdt haar moeder, in 1851 vader Hendrik en op 13 augustus 1852 komt zijzelf na een slopende ziekte (tuberculose) van drie jaren te overlijden. Zij is dan 52 jaar oud.

Portrettschilderes

Johanna Aleida Budde was een leerlinge van de bekende schilder Jan Willem Pieneman (1779-1853). We zien bij haar de gerichtheid op de menselijke figuur in navolging van haar leermeester Pieneman duidelijk terug. Ze heeft enkele landschapsjes getekend, maar deze hebben vanuit esthetische optiek een geringe betekenis. Historisch zijn deze landschappen wel degelijk van belang, omdat er soms gebouwen op zijn afgebeeld die alleen door haar getekend zijn, zoals de Roobrug en Oud Rande in Diepenveen.

Haar kracht lag in het schilderen van portretten en van scènes van personen. De achtergrond en het decor is veelal donker en in grove lijnen geschilderd. De menselijke figuur, daar ging het haar om.

In 1842 schetste J. Immerzeel een portret van Johanna Aleida Budde in zijn boek *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters*: 'Onder de vrouwen in ons vaderland, die zich met vrucht op de schilderkunst toeleggen, verdient deze dame met regt genoemd te worden. Op verschillende tentoonstellingen heeft men gelegenheid gehad voortbrengsels van haar penseel te aanschouwen, bepaaldelijk bestaande uit huiselijke tafereelen of zoo-

Schaaktafereel, familie bij schaakspel, op de bank zittend Bernarda Johanna Beck geb. Cock (1785-1841), naast haar: Maria Ioanna Beck (1812-1895), rechts van de tafel echtgenoot mr. Albertus Jacobus Duymaer van Twist (1809-1887), staande achter de tafel: Wijer Anthony Beck (1816- ?), daarnaast mr. Henric Cost Budde (1810-1875) met zijn echtgenote Josina Cecilie Johanna Bernarda Beck (1814-1885). Schilderes: Johanna Aleida Budde (Stichting Familiebezit Cost Budde)

genaamde tableaux de genre, wier fijne schakeringen zij met echt vrouwelijk gevoel weet op te merken en toe te passen.'

Oud Rande, Nieuw Rande en Roobrug verbonden

Johanna Aleida Budde schilderde uitsluitend familieleden

en haar directe leefomgeving. Zij heeft haar ouders, haar broer Henric, haar zus Gezina en zichzelf in meerdere portretten en schilderijen vastgelegd. Ook Koos Duymaer van Twist en zijn echtgenote Maria Beck behoorden tot haar directe kring. Maria was namelijk een zus van Josina Beck, die getrouwd was met broer Henric. Zo waren Oud Rande, Nieuw Rande en de Roobrug middels familierelaties met elkaar verbonden. Uit deze banden is haar meest bekende schilderij 'Het schaaktafereel' voortgekomen.

Johanna Aleida Budde was afkomstig uit een goed milieu

Overlijdensadvertentie van Johanna Aleida Budde.

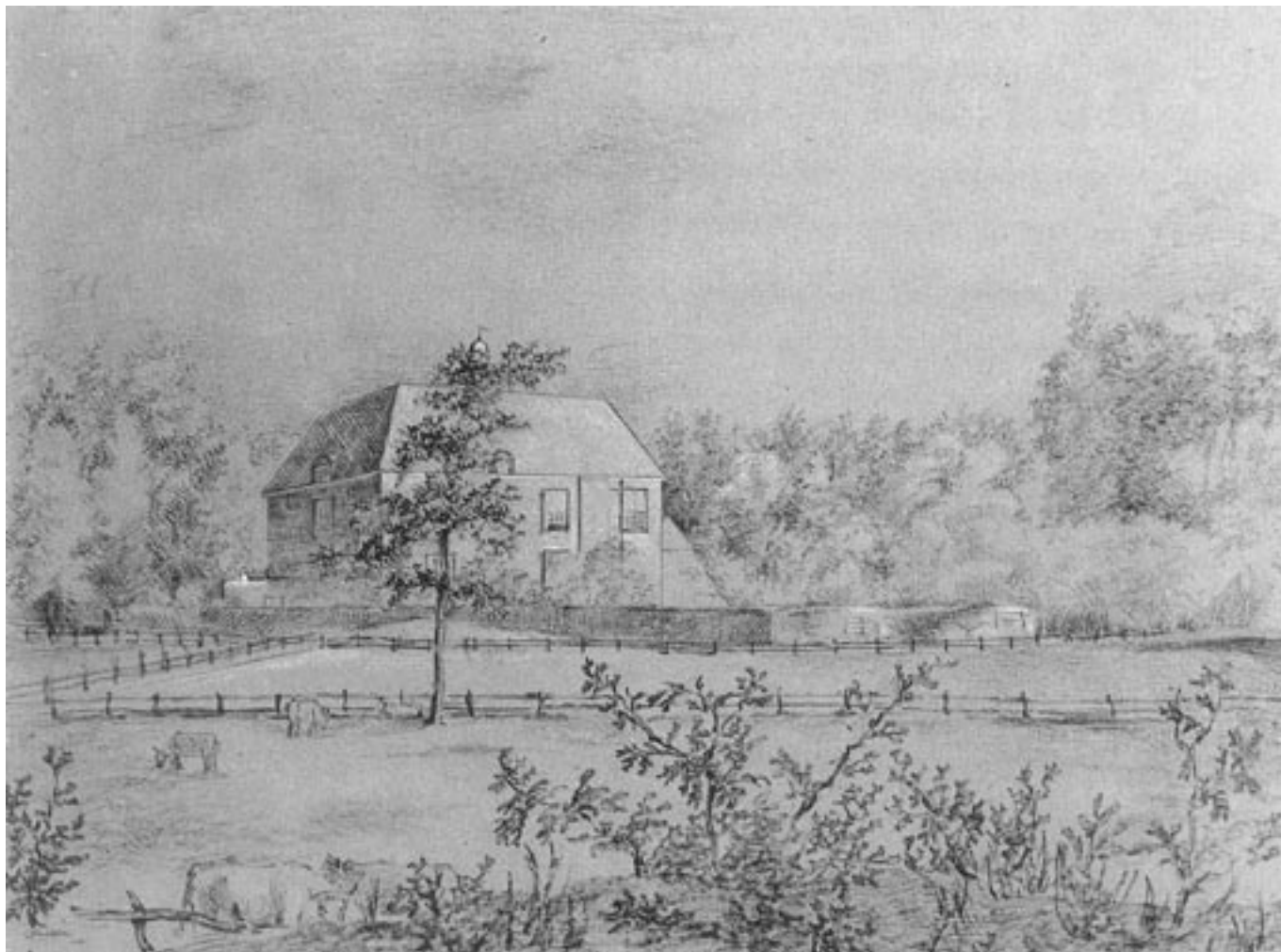
* * Na eene slepende ongesteldheid van 3 jaren, overleed op den Huize *Roobrug* onder *Diepenveen*, onze lieve Zuster, **JOHANNA ALEIDA BUDDE**, in den ouderdom van 52 jaren.

Wed. **H. G. BLIJDENSTEIN**,
geb. **BUDDE**.

Huize **ROOBRUG**,
onder *Diepenveen*,
13 Augustus 1852.

Mr. **H. COST BUDDE**,
J. C. J. B. COST BUDDE,
geb. **BECK**.

Eenige kennisgeving.

Tekening van de Roobrug gemaakt door Aleida Budde

en had inkomsten vanuit het schilderen niet nodig voor haar levensonderhoud. Wellicht dat dit mede een rol heeft gespeeld bij haar gerichtheid op de ei-

gen familie en de directe omgeving.

Ze was sinds 1833 honorair lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te

Amsterdam en exposeerde op tentoonstellingen in Den Haag (1830-1837), in Amsterdam (1834-1836) en in Deventer (1842).

Vaandel DGK in Hof van Salland

Neemt u eens een kijkje in het trappenhuis van de Hof van Salland. Want sinds enkele maanden siert het prachtige vaandel van het in 2005 opgeheven Diepenveens Gemengd Koor de muur van het trappenhuis. Het vaandel werd aan onze vereniging aangeboden tijdens de jaarvergadering op 6 april 2006, met de bijbehorende glazen opbergkast. In het verleden hadden muziekverenigingen en koren vaak eigen vanden. Zo ook het DGK, dat met 24 leden werd opgericht op 14 oktober 1930. Uiteindelijk heeft het koor dus wel het 75-jarig bestaan kunnen vieren. In het trappenhuis hangt ook het vaandel van Sempre Crescendo in een glazen kast. Dat is nog steeds in gebruik bij dit Diepenveense harmonieorkest.

Vaandel Diepenveens Gemengd Koor

Indië en Deventer

De twee werelden van Duymar van Twist

In het Historisch Museum Deventer en het Speelgoedmuseum Deventer is van 27 januari tot en met 20 mei 2007 de dubbeltentoonstelling *Indië en Deventer. De twee werelden van Duymaer van Twist* te zien.

Albertus Jacob Duymar van Twist (1809-1887) staat centraal in deze dubbeltentoonstelling. Deze Deventenaar was een belangrijk en invloedrijk politicus van liberale huize. De beroemde schrijver Multatuli hekelde hem, maar maakte hem tegelijkertijd door zijn *Max Havelaar* onsterfelijk.

Het Historisch Museum toont leven en werk van Van Twist als gouverneur-generaal in Indië. Hij maakte veel dienstreizen, waarvan zijn vrouw Mie leven-

dig verslag doet in brieven aan haar zuster. Van Twist bleef na zijn terugkomst naar Nederland nog lang actief in de Eerste en Tweede Kamer, als Minister van Staat, maar ook als regionaal bestuurder. Het Speelgoedmuseum geeft een beeld van het echtpaar na hun terugkeer naar Deventer. Van Twist liet de fraaie buitenplaats Nieuw Rande ontwerpen door de (tuin)architect Zocher. Dat is dit jaar precies 150 jaar geleden. Hier kwam hun pleegdochter Anna met haar zes kinderen regelmatig logeren. Men waant zich in het Speelgoedmuseum in de negentiende-eeuwse woonkamer van Nieuw Rande, met de imposante Indische bibliotheek van Duymaer, en met een ruime keuze van negentiende-eeuws speelgoed.

Bij de tentoonstelling is een pu-

blicatie over Duymaer van Twist verschenen onder de titel: *A.J. Duymaer van Twist. Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië (1851-1856)*. Dit boek is geschreven door Hans Smelik, Clemens Hogenstijn en Willem Janssen (Uitg. Walburg Pers, 128 p., 75 ill., f, 22,50). Vooral het hoofdstuk van Willem Janssen over Huis Nieuw Rande is voor ons, Diepenveners, interessant.

Rondom deze dubbeltentoonstelling zijn veel activiteiten gepland, zowel in het Historisch Museum Deventer als op Huis Nieuw Rande.

Raadpleeg hier-voor de flyer van de tentoonstelling, of kijk op info@deventermusea.nl of bel (0570) 69 37 83, resp. info@huisnieuwrande.nl of bel (0570) 59 36 66.

Oude kaart van Diepenveen

In het trappenhuis van de Hof van Salland hangt een bijzondere oude kaart van de voormalige gemeente Diepenveen met de dorpen Diepenveen, Schalkhaar, Lettele, Okkenbroek en Colmschate. De ingelijste kaart is van voor de Tweede Wereldoorlog en heeft een formaat van ongeveer 2 x 2,5 m).

Bij de laatste inventarisatie in februari 2006 stond de kaart nog tussen de achtergebleven rommel op de zolder van het voormalige gemeentehuis in Schalkhaar. Er moest worden opgeruimd en de gemeente (het museum had geen belangstelling) heeft de kaart ter beschikking gesteld aan onze vereniging.

Een eigen ruimte bezit de vereniging helaas nog steeds niet! Vandaar dat de kaart een plekje kreeg in het trappenhuis. Met toestemming van de Hof van Salland en dankzij enkele bestuursleden, die de kaart hebben gevonden, opgehaald en (met veel moeite) opgehangen!

Ansichtkaart uit ca 1920: De Diepenveense molen aan de Molenweg. Helaas brandde de molen in 1933 af. Links op de foto het molenaarshuis (oude bakkershuis) dat nu verbouwd wordt. Heel lang is de molen eigendom van de Stad Deventer geweest en pachtte de familie Brouwer de molen met het molenaarshuis. De Brouwers hebben in totaal zo'n 250 jaar het beroep van molenaar uitgeoefend waarvan een groot deel in Diepenveen! Zij woonden zowel nabij de kerk als bij de molen.

Molenaarshuis geeft historische geheimen prijs

Na de verwoesting van het Diepenveense Vrouwenklooster in 1578 vielen de rijke bezittingen van dit klooster aan het eind van de 16^e eeuw in handen van de stad Deventer. Het rijke klooster bezat veel onroerende goed zoals boerderijen, landbouwgronden, maar ook de kloosterkerk en ook de molen met molenaarshuis. Het bezit werd door een aangestelde rentmeester beheerd ('Rentambt van Diepenveen').

In een geschiedenisboek uit 1801 wordt de situatie aan het eind van de 18^e eeuw beschreven. Er is dan van het enorme kloostercomplex nog maar weinig over. In de buurt van de NH-kerk (de voormalige kloosterkapel) staan dan de wonin-

gen van de predikant en van de koster. Verder zijn er slechts twee andere huizen, n.l. een boerderij (waarschijnlijk wordt het 'Rander Klooster' bedoeld) en een huis van een molenaar. Dit huis is 'de Brouwerij' aan de huidige Dorpsstraat vlakbij de NH-kerk. Deze molenaar heeft zijn molen in de Rander Marke staan en verder wordt vermeld dat deze molen ook onder het 'Rentambt van het Konvent' valt.

Zowel op een kaart van 1781 als ook op de eerste kadastrakaart van 1832 zien we de molen staan aan de huidige Molenweg (Molenbelt). Waarschijnlijk stond daar ook al een molen in de tijd van het vrouwenklooster omdat deze molen

ook onder het 'Rentambt' viel. In de 19^e eeuw (1816) verkocht Deventer de molen. De molen wisselde daarna diverse keren van eigenaar en brandde in 1933 af.

Op kaarten uit 1781 en 1832 zien we bij de molen ook een huis. Uit archief onderzoek blijkt dat dit het bakkershuis is; d.w.z. een woonhuis met aangebouwde bakkerij. In 1827 wordt de molenaar van de Diepenveense molen, Albert Berent Brouwer, eigenaar en bewoner van het bakkershuis. Hij verhuist van het oude molenaarshuis (de 'Brouwerij' aan de Dorpsstraat tegenover de kerk) naar het bakkershuis. Daarna wordt het bakkershuis dus de (nieuwe) molenaarswo-

Foto (sept. 2006) van de voorkant van de woning Molenweg 75.

Het is het oude bakkershuis dat in 1856 door de molenaar Jannes Lambertus Brouwer werd verbouwd.

Na recente verwijdering van het stucwerk blijkt dat de woning veel ouder is dan werd vermoed. Het grootste deel van de gevel bestaat uit kloostermoppen. Dit duidt op een zeer oud gebouw. Links boven zien we de dunnere 19^e eeuwse bakstenen die werden gebruikt om in 1856 de gevel te verhogen. Aan de andere kant van het voorhuis werden voor ophoging en verbreding de oude kloostermoppen hergebruikt.

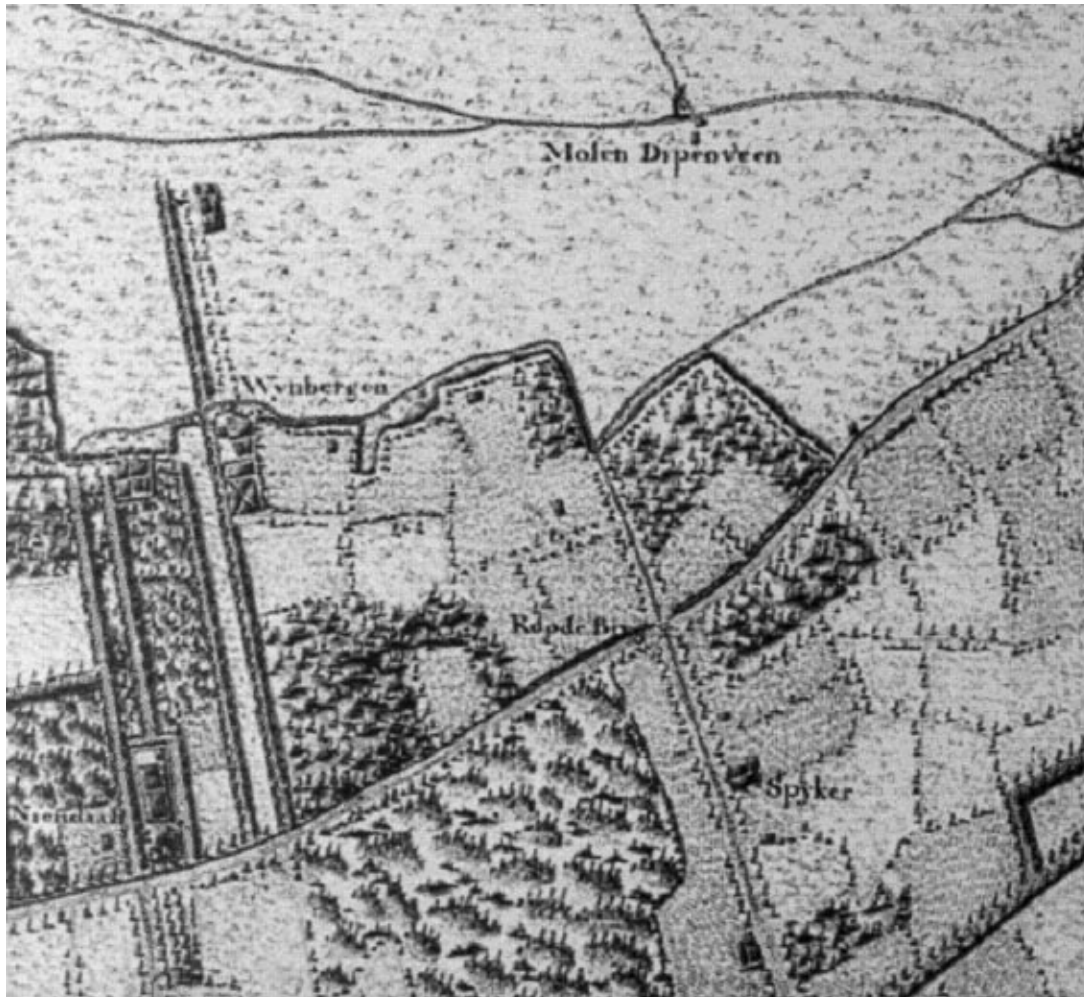
(Foto: Harry Mulder)

ning. Het is de huidige boerderij met adres Molenweg 75.

Jannes Lambertus Brouwer (zoon van Albert Berent) verbouwt het huis in 1855-1856. Na deze verbouwing krijgt het gebouw de huidige vorm. De bakkerij wordt gesloopt en het voorhuis verbreed en verhoogd.

In het achterhuis wordt de gevel (westen) opnieuw opgetrokken waarbij 19^e eeuwse dunne metselstenen zijn gebruikt. De gevel van het voorhuis is heel interessant! We zien dat deze bestaat uit oude kloostermoppen. Aan de linkerkant het voorhuis verhoogd met dezelfde 19^e eeuwse metselstenen die ook in het ach-

terhuis zijn gebruikt (zie foto). Aan de rechterkant van het voorhuis zien we dat de gevel ook verhoogd en ca 2 meter verbreed is. Hiervoor zijn (hoogst waarschijnlijk) de oude kloostermoppen uit de achtergevel en van de bakkerij hergebruikt. Onderin de voorgevel prijkt een mooie (Bentheimer) steen met de

kaart uit 1781: Bovenaan zien we de 'Molen Diepenveen' met rechts daarvan twee gebouwtjes.

Dit zijn hoogst waarschijnlijk het bakkershuis met vlak aan de weg de oude schuur. Deze laatste werd dus in 1906 afgebroken. De molen stond op een verhoging midden in de heide (wit op de kaart) waardoor de molen veel wind ving. De molenweg liep destijds van de molen naar het dorp. We zien ook dat de huidige Olssterweg anders loopt en de Verlengde Randerstraat er nog niet is. De wetering is groen gekleurd.

Verder zien we de buitenplaatsen Het Niendaal en Wijnbergen (beide gemeente Olst).

Kadasterkaart van 1832:

De rood ingekleurde vakjes op de kaart zijn gebouwen. Aan de onderkant van de kaart zien we in het midden de Molenvaer. De molen (een standaardmolen) staat in 1832 nog aan de linkerkant van de Molenvaer. Later in de 19^e eeuw werd de molen naar de overkant van de vaer verplaatst. Deze molen werd in 1864 vervangen door een stellingmolen; zie ook de ansichtkaart van 1920. Het onderste vierkante bouwwerk op de kaart is een schuur die in ca 1906 werd gesloopt. Het gebouw aan de rechterkant van de Molenvaer is een woonhuis waarin twee gezinnen woonden. Na de verbouwing van 1856 werd mogelijk hier de bakkerij gevestigd (zie ook de ansichtkaart van 1920). Precies daar tegenover staat het bakkershuis. Het uitbouwje aan de noordzijde is de bakkerij.

initialen J L B en M N en het jaartal 1856. In het achterhuis boven de deeldeuren zien we een gevelsteen met het jaartal 1855.

Verre voorvader Lambertus Berends Brouwer woonde al in 1713 nabij de kerk en was 'mulder' van Diepenveen. Deze familie was ook eigenaar van de (oude) molenaarswoning 'de Brouwerij' aan de Dorpsstraat. Hier was mogelijk een cafe 'De Vrolijke Boer' gevestigd en daarna woonde er tot 1854 de schoenmaker Jan Willem Brinkman. Het oude molenaarshuis werd in 1854 verkocht aan de familie Roetert Steenbruggen.

Recent verkocht de heer Gerrit Hemeltjen de woning aan de fam.van der Linden. De nieuwe eigenaars laten de woning nu verbouwen en zijn heel enthousiast om het huis weer in de oude staat te brengen. Door deze verbouwing geeft het huis nu vele historische geheimen prijs. De restauratie wordt uitgevoerd met behoud van authentieke elementen, maar bovendien worden verdwenen elementen weer teruggebracht. Zo worden de moderne rechte ramen in de voor- en zijgevels (zie foto) weer vervangen door ramen met een gebogen bovendorpel, dus weer in de vorm van het metsel-

werk. Bovendien zullen de beide schoorstenen (zie ansichtkaart) op het voorhuis, die in de loop der tijd zijn verdwenen, weer worden teruggeplaatst

Verwijdering van het stucwerk van de voorgevel heeft een fraai stuk geschiedenis van de woning bloot gelegd zoals onderstaande foto laat zien.

Na verwijdering van de stuclaag zien we dat de gevel voor een groot deel bestaat uit kloostermoppen. Dit formaat steen duidt erop dat de woning veel ouder is dan voorheen vermoed werd. De vraag rijst of deze stenen herge-

bruikt zijn (b.v. van het puin van het vrouwenklooster) of destijds bij de bouw van het molenaars-huis nieuw waren. Ik moet het antwoord schuldig blijven. Wel is zo'n complete gevel van kloostermoppen heel bijzonder te noemen.

Duidelijk is dat de gevel in 1856 is opgehoogd. We zien op de foto linksboven de 19^e - eeuwse dunne gevelstenen die voor de ophoging zijn gebruikt. De achtergevel bestaat geheel uit dezelfde 19^e-eeuwse stenen. Dit duidt erop dat de vorm van de molenaarswoning voor 1855 anders was. De kadasterkaart van 1832 laat het oppervlak van de gebouwen bij de molen zien.

Het onderste vierkante gebouw op de kadasterkaart is een heel oude schuur die in 1906 werd afgebroken. Gerrit Hemeltjen heeft deze informatie van zijn grootvader die in 1902 het molenaarshuis kocht en de schuur afbrak. Het bakkershuis (vanaf 1827 molenaarshuis) heeft op de kadasterkaart een rechthoekig oppervlak met een uitbouw aan de noordkant. Deze uitbouw is dus nu verdwenen.

Verder blijkt na bestudering van de achterste gebinten en van het metselwerk van de achtergevel dat het molenaarshuis in 1855-1856 verlengd is.

De situatie omstreeks 1781 wordt weergegeven met onderstaande kaart.

Voor 1855 was het molenaars-huis waarschijnlijk geheel met riet bedekt. De hoogte waarop aan de zijkant het riet begon, is ongeveer een meter. Dit kunnen we o.a. zien links in de voorgevel aan de hoogte van de opgemetselde 19^e-eeuwse stenen (zie foto sept.2006). Woningen met zo'n lage rieten kap zijn vrijwel altijd zeer oud.

De vraag blijft hoe oud is het voorhuis met de oude kloostermoppen?

Het antwoord weet ik (nog) niet. Minimaal 18e-eeuws maar mogelijk nog enkele eeuwen ouder.

Wim de Weerd, Diepenveen

Bestuursleden tijdens de Oranjefietstocht

De kraam van de vereniging bij Nieuw Rande tijdens de fietstocht op 17 september van het Oranjecomité. Op de foto onze bestuursleden: van links naar rechts Leo Hattink, Jan Harmelink, Wim Roetert en Wilbert Derksen.

(Vervolg op pagina 11)

Vervolg van pagina 10.

En op het Kerkplein met o.a. onze nieuwe voorzitter Herman Denekamp en zijn vrouw Hanneke.

Sallandse spreekwoorden (5)

De indruk bestaat dat door internationalisering en individualisering van de taal, het confectiepak van het spreekwoord verdwenen is. Het maatpak, het 'zeg het eens met je eigen woorden' heeft de voorkeur gekregen boven de door ervaring verzamelde zeggingskracht van het spreekwoord. Daarmee dreigt een schat aan wijsheid en kennis uit vervlogen tijden verloren te gaan. Daarom hebben Wim Roetert en Gerrit Hemeltjen, met dank aan Mieke en Annie Bussink, een begin gemaakt van een verzameling Diepenveense spreekwoorden, waarvan er in deze nieuwsbrief en de komende uitgaven telkens enige genoemd en verklaard worden. De schrijfwijze van het Diepenveens is fonetisch en kan kritiek verdragen, evenals de verklaringen van de spreekwoorden. Kritiek, op- en aanmerkingen graag richten aan Herman Denekamp, e-mail: hadee@tref.nl of aan de redactie van dit blad.

Erwod völle meerkool verkocht, as ter verbouwd wod.

Net als de jager en de visser heeft de boer ook recht op een wereld die mooier is dan de werkelijkheid. Maar degene die hem dan dit spreekwoord voorhoudt, maakt duidelijk dat hij de verhalen over die wereld met een korreltje zout neemt. Toch schept de boer blijkbaar minder op, want we weten allemaal wat er met jagerslatijn en visserslatijn wordt bedoeld, maar boerenbedrog is toch wat anders dan groot-spraak, in tegendeel: de boer is zo geneigd tot eerlijkheid, dat als hij probeert te bedriegen, iedereen dat onmiddellijk doorziet: boerenbedrog is lomp aangelegd bedrog.

Zie kunt bèter van oe praoten, as van oe èten

Mensen roddelen veel. Het slachtoffer van dit geroddel kan

zich daaraan storen, maar hij/zij kan het ook negeren en dan komt deze uitdrukking goed van pas.

't Endje zal de last wel drag'n

Deze uitdrukking gebruiken we als antwoord op de vraag: "Wat brengt dit op?" of "Hoe löp dit af?". Meestal bij onverantwoord geld uitgeven. De uitdrukking betekent: aan het eind zien we de uitkomst wel. Over die uitkomst willen we nu nog niet nadenken.

Ongeveer dezelfde betekenis zit in: "'t Kan vreez'n en 't kan dooi'n". 't Verschil zit in de benadering van de vraag. Bij dit antwoord willen we wel, maar kunnen we nog geen uitkomst voorspellen.

Een filosofische instelling klinkt door in: "Ik kenne wè' 't ende van mien vinger, maa' neet van mien lèv'n".

Mien pèper is net zo goed as oew saffraon.

Mijn argumenten tellen even zwaar als de jouwe.

Saffraan, de gele gedroogde stampers van de in het najaar bloeiende *Crocus sativus*, is een erg dure specerij. Maar peper wordt al eeuwenlang als een synoniem van duur beschouwd. Denk maar aan uitdrukkingen als: peperduur! "Ik zal hem een gepeperde rekening sturen." "Die winkelier weet zijn waren te peperen." "Wordt eikenschors bij het pond gewogen, peper weegt men bij het lood." Hier betekent lood een heel klein gewicht, vroeger een half ons; thans een tiende van een ons. Een ander smaakmiddel werd en wordt ook op waarde geschat, wat blijkt uit: "Zolt is bèter as gold, a'j"t maa' dreuge holt".

Knipselboek 2005 verschenen

Weet u nog wat er gebeurde in Diepenveen in 2005? Kijk maar eens in het nieuwe Knipselboek 'Diepenveen in de Krant 2005'. Hierin staan allerlei gebeurtenissen over de gemeente, verenigingen, onderwijs, natuur, cultuur, middenstand, (landbouw)ondernemers, sport en ook de interviews met bewoners van Diepenveen.

Het Knipselboek, waarvan slechts zes exemplaren worden gekopieerd en ingebonden, telt 182 bladzijden op A-3 formaat. De vijf dames van de knipselgroep knippen elk jaar het nieuws uit het Deventer Dagblad en de diverse huis-aan-huisbladen.

Platvoet

De beginfoto betreft de Platvoet. Ook daarover staat namelijk informatie in het boek.

Binnenkort ligt ook deze nieuwe jaargang in de openbare bibliotheek van Diepenveen en in de Athenaeum Bibliotheek in Deventer. Alle ingebonden jaargangen vanaf 1999 zijn te leen.

Bekijk 2005!

Op de komende jaarvergadering is jaargang 2005 te bekijken. Als u een jaargang wilt nabestellen, dan kunt u contact opnemen met Gerrie Roetert van de Knipselgroep, tel 590353.

Goede buren

In het Historisch Museum Deventer is van 9 juni tot en met 2 september 2007 een tentoonstelling te zien over Deventer Buiten, onder de titel: *Goede Buren! Bathmen, Colmschate, Diepenveen, Letiele, Okkenbroek en Schalkhaar (1900-1940)*.

Deze tentoonstelling wordt georganiseerd door de Stichting Recreatie Deventer Buiten in samenwerking met het Historisch Museum Deventer en plaatselijke verenigingen en archieven. Het kenmerk van Diepenveen zal zijn: "klooster, kloosterboerderijen en kerk".

Oud en nieuw op de foto

De oude foto toont de boerderij 'Middenklooster' van de familie Hemeltjen. De helft van de boerderij bewoonde de familie Hemeltjen zelf en de andere helft werd verhuurd aan achtereenvolgens de familie Scheperboer, de familie Karenbeld en vanaf 1930 de familie Haarman. De boerderij stond waar nu de Lambertus van Bommelweg is. De foto werd in april 1961 gemaakt door Piet Visser. In datzelfde jaar is de boerderij afgebroken om plaats te maken voor de nieuwbouwwijk: 'Hemeltjenskamp'. Op de foto uit 2007 ziet u op de voorgrond de Brinckerinckbaan. Ook deze nieuwe foto is door Piet Visser gemaakt.

1961

2007